

Lad Solen skinne af Lyst

Solen skinner og varmer ikke af næstekærlighed, men fordi den er god til netop at skinne og varme. Den gør, hvad den er bedst til uden tanke for andre, og på trods af denne himmelske egoisme, bidrager den til den mest ophøjede form for vekselvirkning med alnaturens skabning.

Vi bør alle udfolde vores talent og arbejde, som solen udfolder sit, thi da vil ægte samarbejde opstå; det, der går ud på, "at opretholde Livet i Fællesskab." Sådan skriver Henry David Thoreau (1817-1862) og forklarer, at hvis man lever simpelt og fornuftigt, så bliver det aldrig mere end et "tidsfordriv" at opretholde livet; ikke at livet driver forbi i tom meningsløshed – tvært imod – men at arbejdsindsatsen ikke behøver at føles af mere. Man kan forgælde sig, og man kan ønske, drømme og håbe på langt mere, men så må man også forvente at leve med opslidende bekymringer og halvstressende fremtidsforestillinger.

Thoreau: **Livet i**
Skovene (Walden)

KUNST OG KULTUR

Thoreau flyttede mellem 1845 og 1847 ud i skoven for at finde ud af, hvad der egentlig er kernen i eksistensen. Og ikke mindst hvori eksistensens faldgruber består. Han skildrede sine erfaringer i

dette "Aandedrag fuldt af Fyrrenaalsduft", som Jacob Paludan skrev om bogen.

Thoreau levede som bekendt fra hånden til munden i sin selvbyggerhytte ved søen Walden i Massachusetts (et par år) blot for at se, hvad livets nøgne kendsgerninger ville byde ham. Her lever han, lever godt og nyder tilværelsen med nærmest ingenting, lidt bønner og kartofler, under himlen, ved søens spejl, blandt skovens fugle og træernes blade, og han fortæller om en bekendt, der arvede et par tønder land, men som mente, at han burde leve mere frit – hvis han dog bare havde råd.

Thoreau lever simpelt, men lever godt. Han er tilfreds, og passer vel mest sig selv. Men så er det landsbyens vise mænd, belærer ham om, at han er meget egoistisk, og i højere grad burde hengive sig til filantropi. Det ligger ikke til ham, medgiver han, men indrømmer dog også, at han har forsøgt at bringe himlen i taknemmelighedsgæld ved at foreslå nogle af ConCORDS fattige at forsørge sig, som han forsørger sig selv.

Her var det så, at jeg kom til at tænke på Ayn Rand (1905-1982), som – vil nogle vide – afviser enhver altruisme, al næstekærlighed og godgørenhed som hykleri. Hun tror kun på egoismen. Gør vi noget for andre, er det altid med bagtanke på eget ry og rygte. Det gode vi gør, gør vi, fordi vi er gode til det – eller sådan burde det være, mener hun.

Det kunne så være, hvad det være ville – de fleste har vel oplevet hul fromhed og folk, der evigt og konstant taler om næstekærlighed og om at bidrage til fællesskab, men altid vender ryggen til, når der skal løftes i flok – hvis ikke, hun, altså Rand, havde den her idé om, at man højt og helligt bør sværge på (meget religiøst) aldrig at ville gøre det mindste af næstekærlighed. Og det får så de fleste til at afsværge Ayn Rand og hendes romanhelte som forfærdelige mennesker. Men de overser samtidig, at Rands helte ved at gøre, hvad de nu engang er gode til – det være sig komponere,

tænke, lave gode cigaretter, smelte stål og organisere jernbanedrift m.m. – rent faktisk bidrager på bedste vis til vekselvirkningen mellem alle samfundets borgere – altså dem, der bestræber sig på at have noget at veksle. Og det er vel en ganske lødig pointe.

Bortset fra kravet om besynderlige besværgelser, siger Thoreau det samme som Rand, endskønt han vinkler moralen, pointen, anderledes. De fattige, han foreslog at hjælpe, foretrak fattigdommen, da hjælpen bestod i at lære at forsørge sig selv. Så kan de vel være, hvad de være vil, på samme måde som Rand foreslår, hendes ikke-helte kan være, hvad de være vil, hvis de nu bare ville lade være med at forlange af heltene, at de stoppede med det, de var gode til og hengav sig til filantropi.

"Der findes ingen fælere Lugt end den, der kommer af fordærvet Godhed. Det er menneskelig, det er guddommelig Aadselstank," skriver Thoreau og fortsætter, "hvis jeg med Sikkerhed vidste, at et Menneske var paa Vej hen til mit Hus i den bevidste Hensigt at gøre mig noget godt, vilde jeg løbe for Livet som fra den tørre og brændende afrikanske Ørkenvind, der kaldes Samum, den, der fylder Næse og Mund og Øren og Øjne med Støv, saa man kvæles – jeg vilde løbe af Angst for hans Godhed, af Frygt for at noget af dens Smitstof skulle blandes i mit Blod."

Thoreau skriver, at et godt menneske i hans øjne ikke er et godt menneske, blot fordi det er rede til at hjælpe ham med mad i sultne stunder eller varme ham i kolde, det kunne såmænd en stor hund være behjælpelig med. Nej, den sande filantrop er den, der til stadighed hjælper menneskeheden fremad, når den allerede er godt på vej.

Alle skal have den ros, de fortjener, også filantropen, mener Thoreau ganske rimeligt, blot forlanger han også "Retfærdighed for alle dem, som med deres Liv og Virke er en Velsignelse for Menneskeheden ... Jeg ønsker Blomsten og Frugten af Mandens

Væsen, at en rig Duft maa strømme mig i Møde, og vort Samvær maa have noget af Modningens Safter i sig. Hans Godhed maa ikke være en løsreven eller forbigaaende Handling, men en vedvarende Overflod, som intet koster ham, og som han ikke er sig bevidst." Med andre ord: godhed som solens, ganske uden fromhedens hykleri.

Læst uden for sammenhængen kunne det lyde som om, Thoreau mest af alt har lyst til at dræne ethvert menneske, han møder for talent og kræfter, men sådan er det ikke. Det handler om frihed og vekselvirkning. Det handler om, at enhver bør finde ud af, hvad han eller hun er god til og holder af at lave, så at vedkommende kan beskæftige sig med det og glæde sig over det. Ja, og ligefrem dannes ved arbejdet og skabe sig identitet, sådan som Hegel mente, arbejdet gjorde. Gør vi nemlig det, vil samarbejde i den mest ophøjede såvel som dagligdags forstand opstå og vokse organisk og naturligt omkring aktiviteterne. Vekselvirkning, som Grundtvig kaldte det, når han henviste til det faktum, at vi alle kan lære af hinanden.